

7/5106

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.11.00.00/ 320 -3161
KONU : Yazılı Soru Önergesi

06 ARALIK 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 22.11.2001 tarih ve 29226 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan Ankara Milletvekili Saffet Arıkan BEDÜK'e ait 7/5106-12254 Esas No'lu yazılı Soru Önergesi Bağ-Kur Genel Müdürlüğüne incelenmiştir.

Bağ-Kur'da primlerin ve aylıkların ödenmesine esas teşkil eden basamak sayısı 12 iken 87/11995 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla 24'e çıkarılmış ve buna bağlı olarakta 1479 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin bir ve ikinci fıkraları; **"Sigortalının altıncı basamağın altında seçtiği, intibak ettirildiği veya yükseltildiği ilk beş basamaktan her bir basamakta bekleme süresi bir yıl olup, basamak yükseltilmesi; bu basamaklarda prim ödemeye ve talebe bakılmaksızın kendiliğinden Kurumca yapılır.**

Sigortalı, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, onbir ve onikinci basamaklarda en az iki tam yılını doldurmadıkça yazılı talepte bulunmadıkça ve sırası dışında basamak yükseltemez. Altıncı basamaktan itibaren basamak yükseltmek için altı ay öncesine kadar olan prim ve her türlü borçlarının ödenmiş olması şarttır." Şeklinde yeniden düzenlenmiş ve 12 ila 24 üncü basamaklarda bekleme süresi ise bir yıl olarak belirlenmiştir.

Dolayısıyla, Kararın yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Bağ-Kur'a kayıtlı olan veya emekli olan ve bu basamaklara çıkma imkanı kalmayan sigortalılara, 4181 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesiyle bir defada en fazla 12 basamak yükseltme hakkı verilmiştir.

Bu haktan yararlanma süresi 01.11.1996 da başlatılıp 03.02.1997 tarihinde, ödeme süresi ise 01.05.1997'de sona erdirilmiş olup, hakkın kullanımı için Kanunun yürürlük tarihi olan 01.11.1996 tarihi itibariyle sigortalı olma ve tahakkuk eden basamak yükseltme prim farkının ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren intibak ettirilecek olan yeni basamakta en az 3 tam yıl prim ödeme şartı öngörülmüştür.

Bu hak, 01.11.1996 tarihinde aktif veya emekli olan tüm Bağ-Kur sigortalılarına tanınmış olup, hakkın kullanımı için başvuran çok sayıda sigortalıdan 20.150 kişi tebliğ edilen borç miktarını ödeyerek basamak yükseltme hakkından yararlanmıştır.

Basamak yükseltme prim farkını ödediği tarihi takip eden aybaşı itibariyle yeni basamağa intibak etme ve bu basamakta en az 3 yıl prim ödedikten sonra emekli olabilme hakkı verilen bu sigortalılardan bir kısmı almakta olduğu yaşlılık aylığını iptal ettirmiş ve bir kısmı da hemen emekli olabilme hakkını kullanmayarak 3 yıl daha prim ödemeye razı olmuştur.

Diğer taraftan, 08.09.1999 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.10.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle 1479 sayılı Kanunun 52 nci maddesi değiştirilmiş ve 6 olan otomatik basamak yükseltme sınırı 12 'ye yükseltilmiş, 12 ila 24 üncü basamaklar arasındaki bekleme süresi ise iki yıla çıkarılmıştır.

Bu değişikliğin yapılma nedeni ise sigortalıların büyük çoğunluğunun otomatik basamak yükseltme sınırında yığılması ve bunun dışında basamak yükseltme hakkından yararlanmamasıdır. Zira, 4447 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce, 30.09.1999 tarihi itibariyle 2.179.000 aktif Bağ-Kur sigortalısından 1.713.867 kişi 6 ve daha alt basamaklarda yer almaktadır.

Dolayısıyla sigortalıların düşük basamaklardaki yoğun birikimini azaltmak için otomatik basamak yükseltme sınırı 12 ye çıkarılmış ve 12'den sonraki basamak yükseltme işlemi ise sigortalının talebine bırakılmıştır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, yapılan düzenleme genele şamil olup, sigortalı mağduriyeti yerine, daha üst basamaklardan tatmin edici aylık bağlama amacına yöneliktir.

Bu itibarla, konuya ilişkin yeni bir düzenleme yapılması düşünülmemektedir.

Bilindiği gibi, 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalıların ödeyecekleri primlere ve bağlanacak aylıklarına esas olmak üzere, 24 basamaklı bir sistem uygulanmaktadır.

Bu basamaklara ilişkin gelir tutarları, 1479 sayılı Kanunun 50 nci maddesine göre basamak göstergelerinin Genel Bütçe Kanunuyla kabul edilen katsayı ile çarpılması suretiyle bulunarak, hükümetin memur maaşlarında yaptığı artışlara paralel olarak yılda iki defa belirlenmekte iken, 8 Eylül 1999 tarih ve 23810 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4447 sayılı Kanun'un 31 inci maddesi ile , 1479 sayılı Kanunun 50 nci maddesi; **"Bu Kanuna göre sigortalıların ödeyecekleri primler ve bağlanacak aylıklarının hesabında, yirmidört basamaklı gelir tablosu uygulanır. Tabloda yer alan gelir basamakları, her yıl Nisan ayında ilk olarak bir önceki yılın Aralık ayı ile ondan önceki yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları endeksindeki değişim oranı kadar, ikinci olarak bir önceki yılın gayrisafi yurtiçi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızları kadar artırılarak belirlenir."** Şeklinde değiştirilmiştir.

1479 sayılı Kanuna tabi sigortalıların ödeyecekleri primlere ve bağlanacak aylıklarına esas gelir tablosu, Nisan/2000 ayından itibaren, yukarıda belirtilen Kanun hükmü çerçevesinde yeniden belirlenmiş olup, bundan sonraki değişiklikler bu hükmeye göre her yıl Nisan ayında yapılmaktadır.

Ancak, hükümetin 2000 yılı için öngördüğü enflasyon hedefine paralel olarak Sosyal Sigortalar Kanunu, Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile İşsizlik Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 31.05.2000 tarihli ve 4571 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle, 1479 sayılı Kanunun geçici 12 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmiş ve 01.04.2000-31.12.2001 tarihleri arasında geçerli olmak üzere, primlerin ve aylıkların ödenmesine ilişkin gelir tablosu % 25 oranında artırılmış, 01.04.2001-31.03.2002 tarihleri arasında ise, hedeflenen enflasyon oranı dikkate alınmak kaydıyla artış oranını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Bu hüküm doğrultusunda hazırlanan yeni gelir tablosu Bakanlar Kuruluna sunulmuş ve mevcut ekonomik kriz dikkate alınarak, hedeflenen enflasyon oranının altında olmak üzere, 01.04.2001-31.03.2002 tarihleri arasındaki artışın % 40 oranında olması öngörülmüştür.

Kaldı ki geçmiş dönemlerde primlerin çok düşük olması, hem Kurumun mali yapısını bozmuş, hem de aylık ödemelerinin cüzi rakamlarda olması sonucunu doğurmuştur.

Diğer taraftan, uygulamada Kurum aleyhine gelişen olumsuzlukların giderilerek, Kurumun her yönüyle daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması amacıyla hazırlanan ve 619 sayılı KHK hükümlerini de kapsayan Kanun Tasarısı TBMM Genel Kurul gündeminde bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan